

Rózsaszínű csipke

— Akar valami érdekeset hallani? — kérdezte az öreg.

Hogyne akartam volna.

— Új ember jött egyszer hozzánk a brigádba — kezdte az öreg, valahonnan egészen távolról. — Amikor bemutatkoztunk, engem Vojnicsnak hívnak, azt kérdezi tőlem: az abádszalóki és egerszalóki báró Woinichokból? A, feleltem én, csak innét az Izabella utcából.

— Kísült, hogy az új szaktárs gróf vagy valami ilyesfajta nemes volt az előző életében. Sokat bosszantott az azután engemet. Hogy a kinézetemtől nyugodtan mondhatnám bárónak is magamat. Akinek ilyen rossz ornyerge van, így mondta. Nem azt mondta, hogy klassz, hanem azt, hogy rassz. Hallottam eleget.

— Hát mindezt csak azért beszélem el magának, hogy lássa: jó kinézetű ember voltam én. Szálfa egyenes, az már igaz. Egyik nap egy kis villába kellett menni telefont szerelni. Vedlett volt már a ház, de azért még mindig lehetett látni rajta, hogy nem akármilyen. Fiatal nő nyit ajtót, pongyolában. Nem, nem túl fiatal, nem egy fruska, csak olyan harminc év körüli, nekem még fiatal, épp jó.

— Ott állt az a nő egész idő alatt mellettem, nem tárgított. Tudja, félnék az emberek, hogy a szerelő bele talál tenni valamit a kagylóba, ami törvény szerint nem oda való, tudom én. Szóval csak állt mellettem, pongyolában. Az volt a legtavolabbi cím, ott kezdtem a napot. Jobb család lehetett, látszott a bútorokon, ha nem is voltak újak, akadt ott szőnyeg is, azután porcelán egy üvegszekrényben. Egyszer csak megláttam, hogy a nő pongyolája alól kiáll egy sor csipke.

— Megzavarodtam. Nem sok csipke volt, nem valami puccos. Csak egy sor, egy fodor. A nagy-

lóval a kezemben felnéztem a nőre. Az meg le, énrám, ahogy ott guggolok előtte. Volt valami a szemében, nem tudom én azt megmagyarázni, valami keménység, elszántság talán. Lent meg az a szelíd rózsaszínű csipke.

— Hiszen ha én akkor valóban azokból az ilyenszalóki amolyanszalóki bárókból lettem volna! Akkor biztos tudom, hogy mit tegyek. Én se ma születtem persze, hallottam a kollégáktól eseteket... De ez nem volt olyan nő. Ki tudja, talán összeszólalkozott reggel a férjével, onnan az a bátorság a tekintetében.

— Én voltam a gyáva. Olyasmi járhatott a fejemben, hogy ha én ez előtt a nő előtt kinyitom a számat... hiába a nagy egyenlőség, csak nem vagyunk egyenlők. Jártam én aztán náluk később is, máskor is, egy telefonnal mindig van baj. De bármilyen korán mentem, az a nő már fel volt öltözve, úgy nyitott kaput. Valamit megérezhettem, meg az. Mert én már minden alkalommal elhatározva mentem ki...

Az öreg elhallgatott, legyintett, száraz, csontos kezén még mindig jóformájúak voltak a parányi színes drótokhoz, finom rézcsavarokhoz szokott ujjak.

Később jutottam csak be az igazgató elé, előadni jövevelem eredeti célját. Az igazgató megadta a kért adatokat, azután mosolyogva így szólt:

— Láttam, a Báróval beszélgett a kertben. Néha meglátogatták a régi brigádtársak, azok nevezik így, hát rajta ragadt. Még az is lehet, hogy tényleg, én nem kutatom. Ha egyszer beutalták ide, nem érdekes... Leadta magának is azt a nőüvegét? Két feleséget temetett el az öreg, mégis csak azt meséli egyre. Azt a fodrot. Jól összehozta, mi? Sokat képzeleg már.

EMBER MÁRIA

A lombik

A sofőr unott arccal bámult a városzéli végállomáson leszálló párok után. Nyirkos őszi idő volt és erősen sötétedett.

— Ez az? — kérdezte a lány, és a félhomályból előtűnő kilámpátlan, csupa üveg épülettömbre mutatott.

— Ez. Meglátod, jól fogod magad érezni nálam.

A férfi munkába állása óta, éppen két hónapja lakott a kutatóintézet irodából átalakított szobában. Teljesen egyedül. Amíg lakást nem kap — mondta neki az igazgató. Most magabiztosan ment előre.

— Negyedik emelet — szölt hátra a lánynak. — Nézz a lábad alá, mert nem gyújtok villanyt, hogy ne ússzon fényárban az egész épület.

Maga a szoba olyan volt, mint-ha laknák is, meg nem is.

— Mit iszol? Konyak, martini, pezsgő?

— Konyak... — válaszolta bizonytalanul a lány, miközben félrehúzta a sötétítőfüggönyt. Kint lassan szemerkélni kezdett az eső.

— Van telefonod? — kérdezte a lány.

— Van, de engem nem tudnak hívni, csak én szólhatok ki innen. Miért kérdezel?

— Semmi...

A férfi előtt már egy félig üres pálnkásüveg állt. Hirtelen fel erősítette a rádiót, és üvölténi kezdett:

— Dubidubidúú... savadavadaa... Hó-ho-hóó!!! Kiabálj te is! Hallod? Adj ki magadból mindent!

— Mit ordítasz? Bediliztél?

— Itt nyugodtan ordíthatnál. Te nem érzed néha azt, hogy üvöl-

tened kell? Üvölts! Nincs a városban még egy hely, ahol ezt megtehetnéd. Erted? Az egész épületben rajtunk kívül nincs senki.

A lány megborzongott.

— Tudod, én itt téged nyugodtan megfojthatnának — folytatta a férfi. — Nyom nélkül eltűnnél. Nem mondtad senkinek, hogy nálam leszel, igaz?

— Igaz. A sofőr viszont látott bennünket együtt — mondta a lány, és felnevetett. — Egy nap alatt elkapnának, kedves.

— Jó, hogy mondd. Akkor mégsem fojtlak meg — szellemeskedett a férfi és újra töltött a pohárba.

— Mit szoktál csinálni esténként? — kérdezte a lány, még mindig az ablaknál állva.

— Most adjam be a mesét? Hogy színházba, moziba, hangversenyre járok? Aztán hazajövök és művelődök, újságokat, meg szépirodalmat olvasok? Hát nem, nem és nem. Pedig ezt vártad, mi? Ha-ha! Tudod, mit csinálok én ebben a lombikban, kedvesem? Iszom. Iszom és alszom. De most nagyon jó, hogy itt vagy. Most minden másképp lesz... Ne vágj ilyen meglepett képet! Gyere már közelebb!

— Nem — mondta hűvösen a lány. — Én most hazamegyek.

— Ezt nem teheted meg velem! — kiáltott fel a férfi. — Hallod? Megőrülök, ha elmész... Ne menj el!

— Félek tőled — felelte a lány, és betette maga mögött az ajtót.

A férfi kiabálását még a kapuban is hallotta. Amikor már lent volt az utcán, megegyezően visszanezett az épületre. Egy ablakból szűrődött csak ki valami fény, fent a negyediken...

FEKETE KLÁRA

Katona Judit

Fohász

Mi úgy aludtunk este, hogy párnánk alatt lapult a száraz kenyérhéj, édes, jóízű, s áldottuk érte anyánkat, mert míg szelte, szétszította, halvány tört arcán mindig volt derű, A mindennapi kenyérünket, italunkat, eledelünket add meg uram a mai napra.

Szép fiainkat növeszd nagyra, add, hogy láthassuk tiszta arcuk, szemek madársuhanását, párolgó vacsorák felett a kecskük s ha a munkát kezünkől kiejtjük adj erőt hű simogatásra. Holnapunkért igaz fohászra, hisz küzdelmes sorsunkat beérték, biztos oltalmat adj nekik, békét!

Képeslevelezőlap-múzeum

Kevesen tudják, hogy Magyarországán található a világ harmadik legnagyobb képes levelezőlap-gyűjteménye! Hihető, nem hihető: így igaz! Csupán Washingtonban és Leningrádban őriznek több képes levelezőlapot, mint nálunk, Szerencsen, ahol külön múzeumot nyitottak e különleges postai termékek bemutatására.

Hogy ki találta fel az üzenetközvetítésnek ezt a ma már oly elterjedt formáját? Nem tudjuk! Csupán arra hivatkozhatunk, hogy már az ógörög Periklész is rajzzal díszített levélben értesítette ismerőseit az i. e. ötödik században.

Az efféle rajzos — majd színes képpel, fotóval ékesített — levelek csak nemrég, a múlt század közepe táján váltak közkedvelté. A legelső díszített levelezőlapot is csak 1869-ben továbbította a posta, s ezt követően egy év múlva készült el a legelső képes levelezőlap. Igaz, még igen kicsi képpel, hiszen e kartonlapnak csupán a bal felső sarkában volt egy aprócska ábra, amely egy rohamra induló szuronyos katonát mutatott. E rajzot egy bizonyos Bubitz nevű német férfiú készítette 1870-ben. August Schwarz oldenburgi könyvkereskedő vélte úgy, hogy honvédő kötelességük teljesítésére jobban buzdíthatja így felesége szüleit. (Akkoriban folyt a német-francia háború.) Ki gondolta volna, hogy micsoda papíráradat indul útjára az aprócska ötlet nyomán.

A következő években már Európa több országában nyomtak képes levelezőlapokat. Így egyebek között Bécsben is, ahonnan

gyorsan átkerült Magyarországra a képeslapdivat.

Jogos persze a kérdés, hogy miért éppen Szerencsen látható ez a világviszonylatban is óriási gyűjtemény.

Szerencs egykori orvosa, dr. Petrikovics László jóvoltából. Neki — aki harminchárom éven át gyógyította a szerencsieket — volt szenvedélye a képeslapgyűjtés, és négyszázszáz kollektiót szedett össze a világ minden tájáról. Közük jónéhány különleges, egyedi darabot.

Dr. Petrikovics László 1967-ben Szerencsnek adományozta levelezőlapjait, amelyek 1969-től immár múzeumi védeltséget élveznek. Ma már több mint félmillióra — talán hatszázezernél is többre — tehető a szerencsi múzeumban őrzött képeslapok száma...

Ez a hatalmas gyűjtemény természetesen rendszeresen várja a látogatókat. Kezelői témakörön-

ként csoportosították az anyagot: ennek megfelelően a külföldi tájakat ábrázoló lapok országoként, a hazaiak megyéenként kerültek egy-egy csomagba. Külön csoportosították a történelmi személyiségek arcképeit, s megint külön a művészportrékat.

A képeslapok között akad jó néhány különlegesség. Van például egy 1900 táján készült fantáziarajz, amely Székesfehérvárt ábrázolja — a 2000. év táján; s van egy másik lap, amely fekvő helyzetben egy havas sziklagerincet mutat, álló helyzetben pedig egy indián arcélet...

Bőven van természetesen giccs is a képeslapok között! Így például a Hit, Remény, Szeretet jelképes nőalakokkal való ábrázolása, meg azok a mozgatható, ide-oda tologatható lapok, amelyek hol egy csokolózó szerelmespárt, hol meg a rájuk boruló papírfüggönyt látni.

S végül ne hagyjuk említés nélkül azt a levelezőlapot sem, amely már 1898-ban képes volt megszólalni. Ugyanolyan hanglemez példány az is, mint amilyenek nemrég oly közkedveltek voltak — csak időközben elfeledték, majd újra fölfedezték ezt a technikát...

AKÁCS LÁSZLÓ

